

Cankarjeva knjižnica Vrhnika, 15. februar 2017

NOVA KNJIŽNICA V NEKDANJI ŠIVALNICI INDUSTRIJE USNJA VRHNIKA

Tema letošnjih DEKD in TKD je *voda*, ki pa je ni zaslediti v naslovu moje današnje predstavitve. Vendar, če samo malo pomislimo, je prav voda kriva za to, da je Vrhnika sploh nastala tu kjer smo se danes srečali. Za nastanek vsake naselbine je voda ključnega pomena, saj brez nje življenja ni. Za Vrhniko pa je izrednega pomena še dejstvo, da Ljubljana po večkratnih ponikih in vznikih po skrivnostnem kraškem svetu, tu dokončno vznikne (*vrhnikne*) in se potem počasi odvije po nekoč močno zamočvirjenem, neprehodnem barju. Ljubljana je zato v preteklosti predstavljala pomembno vodno pot. Tu, kjer danes stoji Vrhnika, so že Rimljani zgradili svoj *Navportus, pristanišče za ladje*.

Prisotnost vode je ključnega pomena tudi za usnjarsko dejavnost, strojenje živalskih kož. V različnih fazah predelave se v vodi kože mehčajo, namakajo, spirajo. Ni naključje, da so se predvsem ob vrhniškem Hribskem potoku, pa tudi drugih pritokih Ljubljane v drugi polovici 19. stoletja razvile številne usnjarske delavnice. Na temeljih Tomšičeve usnjarne in siceršnji usnjarski tradiciji Vrhnike, se je po drugi svetovni vojni razvila Industrija usnja Vrhnika (IUV). Tovarna, katere izdelki so sloveli po celem svetu, je več kot šestdeset let odločilno vplivala na razvoj kraja. Zaposlitev je nudila večini domačinov pa tudi številnim, ki so se zaradi dela preselili od drugod in si tu ustvarili nov dom.

Konec leta 2008 IUV objavila stečaj, življenje na Vrhniki se je mnogim bistveno spremenilo ... V začetku leta 2012 je Občina Vrhnika iz stečajne mase IUV odkupila stavbo šivalnice z namenom, da reši več prostorskih problemov v kraju. Z izrazitim pomanjkanjem prostora se je dalj časa spopadala Cankarjeva knjižnica Vrhnika (CKV), prav tako Osnovna šola Ivana Cankarja Vrhnika.

Vsi, ki smo sodelovali pri snovanju nove knjižnice, smo želeli v največji možni meri upoštevati prejšnjo dejavnost, na ta način ohraniti spomin in hkrati izraziti spoštovanje vsem, ki so tu nekoč delali. V nov ambient smo vključili kar nekaj opreme, konstrukcij in elementov iz IUV. Velika dragocenost domoznanske zbirke CKV je v celoti ohranjena in urejena strokovna knjižnica Industrije usnja Vrhnika, ki odraža silno energijo, znanje, odgovorno, resno delo izjemnih strokovnjakov iz IUV, ki so sooblikovali razvoj svetovne usnjarsko predelovalne industrije. V knjižnici zbiramo in na različne načine objavljamo tudi zgodbe delavcev. <http://www.kamra.si/sl/digitalne-zbirke/item/nekoc-je-bila-industrija-usnja-vrhnika.html>

Septembra 2014 so se uradno odprla vrata nove knjižnice in šestih oddelkov osnovne šole. Septembra 2016 je sledilo še odprtje Doživljajskega razstavišča Moja Ljubljana, ki predstavlja naravno in kulturno dediščino te – za Vrhniko tako pomembne reke.

Detaljniji opis načrtovanja nove knjižnice v nekdanji šivalnici IUV, s poudarkom na upoštevanju kulturne dediščine sledi v prilogi tega zapisa. (N. Oblak Japelj: Kako smo načrtovali novo knjižnico, Vrhnikiški razgledi 15, Muzejsko društvo Vrhnika, 2014)

Nataša Oblak Japelj univ.dipl.ing.arh., bibliotekarka,